

UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ
Pedagogická fakulta

Bakalářská práce

2015

Šárka Dostálová

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky a psychologie

**Oborné soutěže a jejich vliv na motivaci, znalosti
a dovednosti v odborném výcviku**

Bakalářská práce

Autor: Šárka Dostálová
Studijní program: K-BUPV Učitelství praktického vyučování
Forma studia: Kombinovaná
Vedoucí práce: Mgr. Anežka Volková

HRADEC KRÁLOVÉ

2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Šárka Dostálová
Osobní číslo: P12616
Studijní program: B7307 Specializace v pedagogice
Školní obor: Učitelství praktického vyučování
Název tématu: Odborné soutěže a jejich vliv na motivaci, znalosti a dovednosti v odborném výcviku
Zadávající katedra: Katedra pedagogiky a psychologie

Zásady pro vypracování:

Bakalářská práce nesoucí název ? Odborné soutěže a jejich vliv na motivaci, znalosti a dovednosti v odborném výcviku ? je zaměřena na účast v odborných soutěžích a její souvislosti s motivací žáků, jejich postoj k učebnímu oboru a dopadu na jejich znalosti a dovednosti. Teoretická část se zabývá oblastí výkonové motivace, popisem účasti v soutěži jako jedné z efektivních metod vyučování, vymezením pojmů znalosti a dovednosti. Jsou zde také stručně popsány gastronomické obory z na SOŠ a SOU v Pálčově, škole, kde bude probíhat výzkum. Je zde pojednáno o odborných soutěžích, které pořádají jak jednotlivé asociace, pod které daný obor patří, tak i další subjekty. Empirickou část tvoří výzkum. Výzkum bude kvantitativní, sběr dat bude probíhat formou dotazníků. Výzkumná otázka je následující: Jaký vliv má účast v soutěži na postoj k odbornému výcviku u studentů gastronomického oboru?

Rozsah grafických prací:
Rozsah pracovní zprávy:
Seznam odborné literatury:

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Anička Volková**
katedra pedagogiky a psychologie

Datum zadání bakalářské práce: 18. února 2014
Termín odevzdání bakalářské práce: 18. února 2016

Mgr. PhDr. Josef Váňa, Ph.D.
děkan

L.S.

Mgr. Kateřina Ambrošová, Ph.D.
vedoucí katedry

010

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucí bakalářské práce samostatně a řádně jsem uvedla všechny použité prameny a literaturu.

V Javorku dne.....

Podpis.....

Poděkování:

Upřímně děkuji paní Mgr. Anežce Volkové, vedoucí mé bakalářské práce za cenné rady, ochotu a vstřícnost, kterou mi věnovala při psaní této práce. Poděkování patří i mé rodině a známým za psychickou podporu a trpělivost během celého studia.

Anotace:

Bakalářská práce nesoucí název „Odborné soutěže a jejich vliv na motivaci, znalosti a dovednosti v odborném výcviku.“ Je zaměřena na účast v odborných soutěžích a její souvislost s motivací žáků, jejich postoji k učebnímu oboru a dopadu na jejich znalosti a dovednosti. Teoretická část se zabývá oblastí výkonové motivace, popisem účasti v soutěži jako jedné z efektivních metod výuky, vymezením pojmů znalost a dovednost. Jsou zde také stručně popsány gastronomické obory a na SOŠ a SOU v Poličce, škole, kde probíhal výzkum. Je zde pojednáno o odborných soutěžích, které pořádají jak jednotlivé asociace, pod které daný obor patří, tak i další subjekty.

Empirickou část tvoří výzkum. Výzkum bude kvantitativní, sběr dat bude probíhat formou dotazníků. Výzkumná otázka je následující: Jaký vliv má účast v soutěži na postoj k odbornému výcviku u studentů gastronomickém oboru?

Klíčová slova: motivace, odborné soutěže, znalost, dovednost, postoje.

Annotation:

Bachelor thesis entitled "Professional competition and their impact on motivation, knowledge and skills in vocational training" is aimed at involvement in professional competitions and its relation to pupil motivation, their attitude to the curriculum field and the impact on their knowledge and skills.

The theoretical part is concerned with the achievement motivation, describing the competition as one of the effective methods of teaching, defining the concepts of knowledge and skill. There are also briefly described in the gastronomic field and at the SOS and SOU in Polička, the school where the research will be conducted. It dealt with the professional competitions that are held by each association under which the field belongs to, as well as other subjects.

The empirical part consists of research. The research will be quantitative, data collection will be done through questionnaires. The research question is: How does the competition for the position to vocational training for students of culinary field?

Keywords: motivation, technical competition, knowledge, proficiency, attitudes.

Obsah

ÚVOD.....	8
1. Teoretická část	9
1.1. Motivace.....	9
1.1.1. Rozdělení motivace	10
1.1.2. Vnitřní motivace	10
1.1.3. Vnější motivace	11
1.2. Výkonová motivace.....	11
1.2.1. Potřeba dosažení úspěšného výkonu	12
1.2.2. Potřeba vyhnout se neúspěchu.....	13
1.2.3. Potřeba vyhnout se úspěchu.....	14
1.3. Výkonové potřeby	14
1.3.1. Maslowova hierarchie potřeb	15
1.3.2. Murrayho teorie potřeb.....	17
1.4. Znalost a dovednost	17
1.5. Faktory zvyšování motivace žáků	18
1.5.1. Soutěž jako faktor zvyšování motivace žáků.....	20
1.5.2. Vliv soutěže	21
1.5.3. Charakteristika studentů SOŠ a SOU Polička.....	21
1.5.4. Soutěže, kterých se naši žáci zúčastňují.....	22
1.6. Vliv odborných soutěží na motivaci žáka	24
2. Praktická část.....	26
2.1. Výzkumný problém, cíl výzkumu a hypotézy	26
2.2. Zkoumaný soubor	27
2.3. Použitá metoda	28
2.4. Výzkumný postup	29
2.5. Analýza	29
2.6. Výsledky výzkumných otázek.....	30
2.7. Výsledky první hypotéza	31

2.8. Výsledky druhá hypotéza	34
2.9. Diskuze.....	37
Závěr	39
Použitá literatura	40
Seznam příloh.....	42

ÚVOD

. Během mé praxe učitelky odborného výcviku v SOŠ a SOU Polička, jsem postupem času dostala příležitost začít připravovat žáky na odborné soutěže.

Při zpracování příprav jsem si představovala pouze velké množství nezáživné práce se žáky, kteří se budou vyhýbat další práci nad své běžné povinnosti a nakonec i mě samotné. Nebudou si chtít vzít něco ze svého volného času pro to, aby se věnovali tréninku. Nebudou mít zájem o vymyšlení nových variací pro své soutěžní výrobky. Tento můj předpoklad se ale nenaplnil. Mezi žáky, které jsem oslovila na doporučení učitelky odborného výcviku, nebo instruktorem odborného kurzu se nakonec našlo jen velmi málo těch, kteří se mnou nechtěli vůbec spolupracovat. Nepotkala jsem ani jednoho žáka, který by mne odbyl, aniž by si nechal vysvětlit, proč bych chtěla dál rozvíjet jeho nadání.

Toto byl můj názor do zadání mé bakalářské práce. Po začátku studia pedagogického oboru na vysoké škole, jsem se začala zajímat o moji práci více z pohledu mých svěřenců. Začala jsem přemýšlet nad tím, jestli práce, kterou pro ně dělám dostačující, a jestli mým žákům vyhovuje. Stejným způsobem jsem se začala zamýšlet nad tím, co mladým lidem ve věku 15 až 20 let přináší tvrdá příprava na odborné soutěže, jestli jim přináší práce s jinými, stejně zaměřenými lidmi potěšení, nebo zda je pro tuto práci motivují rodiče, okolí, nebo něco jiného. Je s podivem, jak tito mladí lidé prostředím soutěží přitahuje. S jakým zaujetím jsou schopni se na tyto aktivity připravovat, kolik energie věnují přípravě a jak se snaží všechny své nabyté dovednosti a získané vědomosti odevzdat lidem, kteří stojí za jejich zády, nebo těm, kteří jim hledí do očí a kontrolují jejich dovednosti a znalosti. Proto jsem uvítala možnost věnovat se pomocí empirického výzkumu této problematice víc. Zjistit na základě šetření, zda a jak mladé lidi odborné soutěže motivují, jestli jim účast a především úspěch v soutěži přináší pocit zadostiučinění a radosti. Jestli se soutěži věnují pouze proto, aby naplnily svůj volný čas, nebo jestli předpokládají, že jim účast a především příprava na soutěž pomůže v dalším odborném růstu.

1. Teoretická část

1.1. Motivace

Pojem motivace má svůj původ v latinském slovese „*movere*“, které znamená hýbat. Motivaci lze definovat jako souhrn všech intrapsychických dynamických sil neboli motivů, které zpravidla aktivizují a organizují chování i prožívání s cílem změnit existující neuspokojivou situaci nebo dosáhnout něčeho pozitivního (Plháčková, 2007, str. 319).

Motivace je součástí každodenního života, každé chování a jednání člověka je motivováno. Motivace k učení je potom významnou součástí života především v době od nástupu do vzdělávacího systému, tedy od počátku povinné školní docházky až k úplnému ukončení studia na střední či dokonce vysoké škole. Problematika motivace chování se řadí k nejsložitějším, ale také nejzávažnějším úkolům psychologie a její úspěšná aplikace na kterýkoli obor lidské činnosti je bez poznatků o motivaci nemožná (Nakonečný, 1996, str. 5).

Teorií motivace existuje více. Madsen (1972) uvádí některé ucelené motivační teorie a zároveň popisuje historický vývoj těchto teorií. Jako první se o pohnutky chování lidí začali zajímat filozofové. Jsou to právě jejich texty, které popisují motivaci z odborného, ale většinou eticky založeného hlediska. Aristoteles motivaci chápal jako jednu z „duševních sil“ (Madsen, 1972). Kupříkladu americký psycholog P. T. Young (Young in Madsen, 1972, str. 101) popisuje motivaci jako způsob vzbuzení chování, regulaci a usměrňování tohoto chování k určitému cíli. Dále například Lewinova teorie (Lewin in Madsen, 1972) se zaměřuje na téma motivace z hlediska komplexního životního prostoru, ve kterém se jedinec nachází. Jeho chování je ovlivněno životní situací, prostorem a aktuálními životními podmínkami. Tyto faktory jsou spolu úzce provázány. Tudíž chování je funkcí velmi složité interakce vnějších a vnitřních faktorů.

Homola (Homola, 1977) motivaci definoval jako souhrn lidských pohnutek vedoucích k určitému jednání či chování. Motivaci tedy chápe jako hnací sílu, která lidi nutí dosahovat určitých cílů, určitým způsobem. Cíle si člověk vytváří buď sám, nebo mu je určí někdo jiný. Nakonečný (1996) navíc říká, že motivace vysvětluje důvody, proč se různí lidé orientují na různé cíle a navíc se někteří chovají v téže

situaci jinak. Různé chování lidí při dosahování cílů přisuzuje teorii učení, která je s motivací velmi úzce spojená.

1.1.1. Rozdělení motivace

Základním rozdělením motivace je dělení na motivaci vnitřní a vnější (Krejčová, 2011). Obě složky mají své motivační faktory. „Tyto faktory lze rozčlenit do dvou skupin: na impulsy, tj. podněty vycházející z nitra člověka a na tzv. incentive, tj. podněty, které přicházejí zvnějška a tvoří hodnoty vnějších objektů“.(Šmahel, 1983, s. 117).

Vnitřní a vnější motivace bývala kladena proti sobě. Dříve se usuzovalo, že vnější motivace tlumí vnitřní. Ukazuje se, že to tak zcela neplatí. Oba typy motivace se dostávají do velmi komplikovaných vzájemných vztahů a zdaleka ne vždy vnější motivace tlumí vnitřní. Dokonce ji někdy vhodně doplňuje, zvláště pro dlouhodobé cíle a náročné situace, které se nezařazují do oblasti zájmu jedince, je vhodné využít vnější motivaci (Pavelková, 2002).

Vnitřní a vnější motivace hraje významnou roli ve vývojových procesech tvořivosti žáků. Klíčovou roli má motivace především jako činitel podporující snahu a ochotu žáků rozvíjet vlastní tvořivé schopnosti (Lokšová, Lokša 1999).

1.1.2. Vnitřní motivace

Vnitřní motivace je stav, když člověk vykonává určitou činnost kvůli sobě samému, aniž by očekával jakýkoliv vnější podnět, ocenění, pochvalu nebo jinou odměnu (Lokšová, Lokša 1999)

Vnitřní motivace má důležitý vliv na školní úspěšnost a kvalitu učení. Vnitřně motivovaný žák se učí proto, že učení mu ukazuje zdroj poznání, učí se to, co ho zajímá a baví. Žáci, které učební činnosti zajímají, se více angažují, častěji díky nim pociťují vnitřní uspokojení a vykazují vyšší míru porozumění učení (Hrabal, Man, Pavelková 1984).

Sílu vnitřní motivace určuje vztah mezi touhou po seberealizaci a vynaloženým úsilím. Jde o určitou posedlost, disciplínu, vášnivost a soustředění. Motivace z člověka vyhází a ne do něj vchází (Toman, 2010).

1.1.3. Vnější motivace

Představuje takové situace, kdy se jedinec neučí z vlastního zájmu, ale působí na něj vliv vnějších motivačních činitelů. Chování motivované vnějšími motivačními činiteli je ve své podstatě instrumentální, jedná se o snahu dosáhnout odměny, nebo snahu vyhnout se trestu. (Lokšová, Lokša 1999).

Ve škole vznikají často i takové situace, které jsou pro jedince významné, ale nejsou pro něj osobně zajímavé. Znamé jsou i případy nadaných žáků, u kterých jsou výrazně rozvinuté poznávací potřeby, ale při studiu ztroskotávají někdy na relativně snadných úkolech, které je nebaví. Tyto úkoly pro ně představují výzvu. Nejsou proto dostatečně motivováni, aby je řešili. Ve chvílích, kdy chybí vnitřní motivace je nevyhnutelné podpořit učení vnějšími prostředky, tudíž obrátit se na vnější motivaci (Pavelková, 2002).

Vynakládané úsilí na základě vnější motivace přichází okamžitě po dosažení cíle (absolvování kurzu, dokončení písemné práce, zvládnutí zkoušky), potom vynakládané úsilí se posune od vnější motivace k vnitřní. Tahle situace nastává, pokud nám učitel dal okamžitou a konkrétní zpětnou informaci o dosažených výsledcích a pomáhá nám výkon stále zlepšovat (Hunterová, 1999, str. 31).

1.2. Výkonová motivace

Pocit z dobře vykonané práce, který je ovlivňován osobními normami dobrého výkonu daného jedince je definován jako výkonová motivace. Vědci postupně odhalili několik relativně samostatných motivů, které různými způsoby ovlivňují chování jedince ve výkonových situacích. Patří k nim potřeba dosažení úspěšného výkonu, vyhýbání se neúspěchu a – ač to zní poněkud paradoxně – potřeba vyhýbání se úspěchu (Plhánková 2007)

Podle Pavelkové (2002) je rozvoj výkonové motivace a její kultivace podstatnou součástí zralé osobnosti, mající mimo jiné velký dopad právě na kvalitu učebních postupů, životní aspirace a autoregulační zdatnosti, především při realizaci cílů a překonávání překážek. Rozvoj kvalitní výkonové motivace tedy pokládá Pavelková (2002) za zásadní součást školy. Na rozvoj výkonové motivace by měla být zaměřena zvýšená pozornost, protože souvisí s rozvojem zdravého (realistického) sebehodnocení každého jedince. v rámci požadované učební činnosti (splnění učebních cílů) stojí každý jedinec i před velkým množstvím učebních úkolů. Tyto úkoly mají různou obtížnost. Úroveň výkonové motivace žáka ovlivňuje, jakou míru obtížnosti bude při výběru úkolů volit. Škola bude mít do jisté míry vždy výkonový charakter (Pavelková, 2002).

Hledáme-li vztah výkonové motivace a učební činnosti, pak lze obecně vzato konstatovat, že za tři hlavní zdroje motivace učební činnosti je možné pokládat: poznávací potřeby, sociální potřeby a právě výkonové potřeby (Lokšová, Lokša,, 1999). Dělíme tedy výkonové potřeby na potřebu dosažení úspěšného výkonu a potřebu vyhnout se selhání. Vysoce výkonově orientovaný jedinec bude charakterizován dominantní potřebou úspěšného výkonu. Tato převaha se ukáže např. tak, že jedinec vytyčuje aspirační úroveň ne větší než je jeho schopnostní kapacita. Preferuje úkoly méně ovlivnitelné vnějšími vlivy. Bývá vytrvalejší v úkolech střední obtížnosti. Vrací se k přerušené aktivitě a orientuje se více na budoucnost. Dovede tedy adekvátně odhadnout své schopnosti a splnění úkolů vnímá jako výzvu (Hrabal, Man, Pavelková, 1989).

1.2.1. Potřeba dosažení úspěšného výkonu

Potřeba dosažení úspěchu ve výkonových situacích (*need achievement – nAch*) je definována jako potřeba překonávat obtíže, uplatňovat své schopnosti, snažit se učinit něco obtížného tak rychle a dobře, jak je to jen možné (Plháková, 2007, str. 372). Tento motiv se stal předmětem velkého výzkumného zájmu řady odborníků. Mezi nejznámější patří David McClelland s řadou spolupracovníků, především s Johnem Atkinsonem (Plháková, 2007).

John Atkinson (1957) s pomocí tematicky apercepčního testu (TAT) zjistil, že lidé s odlišnou úrovní výkonové motivace volí různě obtížné úlohy. Lidé s velkou

potřebou úspěšného výkonu upřednostňují středně obtížné úlohy, které pro ně prezentují určitou „výzvu“, přičemž jejich zvládnutí reálně odpovídá jejich nadání. Lidé s nízkou výkonovou motivací naproti tomu preferují buď velmi snadné, nebo mimořádně nesnadné úlohy. Těžké úkoly si zřejmě vybírají proto, že neúspěch v něčem obtížném na ně nevrhá špatné světlo. Vždy přitom existuje – byť málo pravděpodobná – možnost, že se jim podaří uspět. Snadné úlohy pravděpodobně volí z toho důvodu, že nekladou velké nároky na výkon, přičemž jejich zvládnutí je příjemným potvrzením vlastní kompetence. (Atkinson, 1957, in McKeachie a Doyle, 1972, 117-118).

Výsledky početných zkoumání potřeby úspěšného výkonu vedly k závěrům, že lidé s vysokou úrovní jsou soutěživí, nikoliv však mocensky orientovaní. Jde jim především o individuální provedení a brilantní výkony a o uplatnění jejich schopností. Nejde jim o to, aby ovládali druhé, ale chtějí dokázat sobě i ostatním, že jsou v některých situacích lepší nebo nejlepší ze všech. Proto si hledají povolání, která umožňují individualitu, jako je například profese právníka, architekta či inženýra. Další důležitou oblastí pro uplatnění individuálního úspěchu je sport a umění. Lidé s velkou potřebou úspěchu netrpí úzkostí ze selhání, ale vybírají si povolání, která nejlépe odpovídají jejich nadáním a v nichž mají největší reálnou možnost uspět (Plhánková, 2007).

1.2.2. Potřeba vyhnout se neúspěchu

Lidé se přirozeně domnívají, že snaha o dobrý výkon je motivována přáním dosáhnout úspěchu. Jakmile provádíme jakoukoliv výkonovou aktivitu, je zde také možnost neúspěchu. Všeobecně platí, že motivy se projevují buď snahou přiblížit se k něčemu, nebo se něčemu se vyhnout (Plhánková, 2007). Snaha vyhnout se výkonovým situacím se projevuje silněji u lidí, kteří mají vysoký strach ze selhání. Jednají tedy v souladu s českým příslovím „Kdo nic nedělá, ten nic nepokazí“. Druhý způsob k vyhnutí se neúspěchu je udělat všechno možné pro to, abychom úkol dobře zvládli (Plhánková, 2007).

Jakmile u žáka převládá potřeba vyhnout se neúspěchu, je jeho chování spíše únikové. Tito žáci během práce pociťují spíše úzkost, hlavním motivem k práci je u nich strach. Když se dostaví úspěch, přisuzují jej pouze vnějším příčinám, tj. štěstí,

nebo náhoda. Nedostavuje se tak pocit radosti, ale jen krátkodobý pocit úlevy (Pavelková, 2002). Žáci s vysokou potřebou vyhnout se neúspěchu, mají snahu se výkonovým situacím vyhýbat úplně. Další možná reakce může být vyhledávání takových situací, kde je úspěch jistý (velmi snadné úkoly) anebo kde je naopak jistý neúspěch (velmi obtížné úkoly). Poslední možnost je volena tehdy, když se jedná o tak náročnou situaci, že v ní zaručeně neuspěje nikdo (Hrabal, 1978).

1.2.3. Potřeba vyhnout se úspěchu

V 60. letech se při výzkumu výkonové motivace ukázalo, že se vyskytuje nejen potřeba dosáhnout úspěchu, ale i snaha vyhnout se úspěšnému výkonu. To je výsledkem z obav ze zátěže a zodpovědnosti, eventuálně z odmítání druhými lidmi. Toto se může dít například ve třídě, kde je většina žáků průměrná a kde se nadaný a iniciativní žák může stát terčem šikanování (Plháková, 2007).

Americká psycholožka Martina Homerová vystoupila v 60. letech s názorem, že se ženy pod vlivem sociálních tlaků učí předstírat, že nejsou příliš schopné a výkonné. Protože u nich vzniká strach z úspěchu, který jim překáží v podávání vynikajících výkonů, který by mohl narušovat jejich vyhlídky na vytváření intimních vztahů a uspokojení potřeby afilace. Homerová také studovala strach z úspěchu u vysokoškolských studentek a zjistila, že strach z úspěchu je u dívek velmi častý, protože podle stereotypu by měly být především hospodyňkami a pečovatelkami. v případě, že se stanou inženýrkami a lékařkami, budou muži odmítáni (Plháková, 2007).

1.3. Výkonové potřeby

Představují důležitou oblast potřeb, které je třeba při rozvíjení motivace žáků ve vyučování aktualizovat. Základní princip zvyšování motivace k učení prostřednictvím aktualizace výkonových potřeb souvisí s hodnocením prostředí, ve kterém dítě vyrůstá a žije. Toto prostředí na dítě klade vysoké, ale zároveň přiměřené nároky (Lokšová, Lokša 1999).

Stav motivačního napětí vzniká z potřeb, tj. za stavu organismu, resp. Individua jako biologické a sociální bytosti, který je reakcí na nějaký nedostatek:

potřeba je projevem pocíťovaného nedostatku. Jeden z nejobsáhlejších indexů potřeb navrhl Murray, vyházel při tom rozsáhlého klinického pozorování (Nakonečný, 1995). Murray rozlišuje čtyři následující kategorie potřeb („needs“): Víscerogenní a psychogenní, tj. ty, které jsou určovány fyziologickými podmínkami, a ty, které jsou určovány psychickými podmínkami. Pozitivní a negativní, tj. ty, které vzbuzují tendenci k přiblížení se, a ty, které způsobují snahu vyhnout se určitým drážděním či situacím. Dále potřeby zjevné a skryté: první se projevují v chování, druhé pouze ve fantazii a vyjadřují různé nevědomé touhy a prožívané tlaky. A nakonec potřeby vědomé a nevědomé (Plháková, 2007).

Základní motivační funkci potřeby vytváří veškeré chování a veškerá psychická činnost člověka včetně myšlení, emocí a vůle. Motivace neexistuje bez potřeb, které spočívají v jejich základech (Nakonečný, 1995).

1.3.1. Maslowova hierarchie potřeb

Americký psycholog Abraham Maslow sestavil hierarchický systém potřeb a také velmi výrazně přispěl k volnému používání pojmu potřeba v psychologii. Jak podotýká K. B. Madsen, Maslow ve své teorii potřeb neřeší psychofyzický problém, tedy problém vztahu mysli a těla.(Madsen, 1979). U fyziologických pohnutek používá pojem potřeba jako synonymum pro drive. Dalšími synonymy jsou touha (*de-sire*) a motiv. Člověk má vlastnosti, které nenalzáme u jiných živočišných druhů. Patří k nim potřeba **seberealizace** či **sebeaktualizace** (*self-actualization*). Maslow zdůrazňuje, že nosná teorie motivace by měla vycházet především ze zkoumání zdravých a silných osob. (Madsen, 1979.)

Maslow rozdělil potřeby do pěti úrovní, a to do nejnižších po nejvyšší:

1. **Fyziologické potřeby:** jejichž naplnění je nezbytné pro přežití a patří k nim žízeň, hlad, sex, spánek, vše co je potřeba k udržení života.
2. **Potřeby bezpečí:** jistota, stabilita, spolehlivost, osvobození od strachu, úzkosti a chaosu, potřeba struktury, pořádku, zákona, mezí, silného ochránce atd.
3. **Potřeby lásky, náklonnosti** a potřeba někam patřit (*potřeba sounáležitosti*).
4. **Potřeby uznání:** potřeby dosažení prospěšného výkonu a potřeby prestiže.

5. **Potřeby seberealizace**, což je třída potřeb, která se týká žádosti člověka po sebenaplnění, jeho tendence uskutečnit své možnosti.

Obrázek č. 1.

Maslow ve své teorii motivace tvrdí, že v případě uspokojení nižší potřeby se pak stává dominantní potřebou ta vyšší a jedinec se tak soustředí na uspokojení této potřeby. Dominantní potřebu považuje za základní motiv chování. Nejsilnějšími stimuly jsou vyšší řády potřeb, uznání a seberealizace. Když jsou uspokojovány, tak nabývají na síle, ale nižší potřeby se uspokojování oslabují (Hudeček, 1986).

Vzhledem k odborným soutěžím je v Maslowově pyramidě nejpodstatnější potřeba uznání a potřeba seberealizace. Žák je v potřebě uznání popoháněn silnou motivací, dosáhnout stanoveného cíle a co nejlepšího výsledku soupeřením se svými vrstevníky. To vzniká nejčastěji kvůli snaze o uznání mezi stejně zainteresovanými kolegy. Uspokojuje též potřebu seberealizace - pocit z dobře provedené práce a získání uznání za předvedený výkon, na který se žák intenzivně připravuje z vlastní vůle.

1.3.2. Murrayho teorie potřeb

Jak již bylo zmíněno výše Murray ve své pojetí potřeb vycházel z dlouhodobého klinického sledování jednotlivců. Byl jedním z prvních průkopníků kvalitativních výzkumných metod. Pojem potřeba používal Murray jako synonymum pro pud. Každá potřeba má svůj typický vzorec vyjádření a uspokojování. (Madsen, 1972, str. 157.) v díle „Výzkumy osobnosti“ Murray rozdělil potřeby do dvou skupin, a to na primární a sekundární. Primární potřeby jsou zakotveny v psychickém či povahovém uzpůsobení a patří k nim potřeba kyslíku, vody, potravy, vyhýbání se horku a chladu. Sekundární potřeby jsou zakotveny v psychickém či povahovém uzpůsobení a tvoří tak podstatu osobnosti. Podle Murrayho má každý člověk všechny potřeby, existují však velké individuální rozdíly v intenzitě těchto potřeb (Madsen, 1972).

Dalšími důležitými pojmy Murrayho teorie jsou tlak a téma. Potřeby coby vnitřní síly – se prosazují buď spontánně, nebo jsou aktivovány na základě tlaků, to jsou vnější podmínky, které vyvolávají touhu něco získat (pozitivní tlaky). K aktivizaci potřeby úspěšného výkonu přispívá zadání nějaké úlohy a blízkost kvalitního soupeře. Téma je výsledkem interakce mezi tlaky a potřebami. v každém životě člověka se setkáváme s opakujícími se tématy. Příčinou bývají tlaky, kterým byl člověk vystaven v dětství. Důvodem může být chybějící podpora rodiny, přítomnost rivala – nejčastěji sourozence, tuhá disciplína, náboženská výchova atd. (Plhánková, 2007).

1.4. Znalost a dovednost

Znalost je strukturovaný přehled vzájemně souvisejících a zkušeností z určité oblasti. Získává se zejména praxí nebo studiem (Hartl, Hartlová, 2009). Umožňuje vykonávat myšlenková pozorování a experimenty a předpovídat tak chování skutečné věci nebo vytvářet záměrný postup umožňující s danou věcí dosáhnout určeného cíle. Znalost se týká způsobilosti žáka monitorovat, vyhodnocovat postupy, které sám používá, když se učí a poznává. Jde hlavně o to uvědomit si znalosti pomocí autoreflexe a vlastního myšlení (Kohoutek, 2006).

Dovednost je učením získaná dispozice ke správnému, rychlému a úspornému vykonávání určité činnosti vhodnou metodou (Hartl, Hartlová, 2009).

Dovednosti jsou víceméně složité uvědomělé činnosti prováděné za účelem splnění určitých úkolů (většinou na základě znalostí). Za dovednost považujeme vždy činnost, jejíž provádění dosáhlo v průběhu cvičení nebo jiné činnosti jisté dokonalosti. Rozlišuje se také stupeň osvojení dovedností a šíře jejich uplatnění. Nácvik senzorických a motorických dovedností se provádí tzv. senzomotorickým tréninkem. Nácvik rozumových dovedností se provádí tzv. intelektuálním tréninkem (Kohoutek, 2006).

Jakmile žák získá znalosti, musí se je naučit proměnit v dovednosti. Dovednost je schopnost používat znalosti. Žák by měl být schopen své znalosti správně použít a aplikovat v daném oboru (Klingora, Volný, 1994).

1.5. Faktory zvyšování motivace žáků

Motivace je důležitou složkou pro úspěšné učení žáků. Je mnoho faktorů, které jako pedagogové můžeme ovlivnit. Patří sem například podmínky pro učení, přístup pedagogů, možnosti vzdělávání. Na druhou řadu existuje mnoho faktorů, které ovlivnit nemůžeme. Mezi tyto patří například vliv rodiny, prostředí, ve kterém žáci žijí, předchozí vzdělávání a další.

Obecně se uvádějí především následující motivační faktory, které lze považovat za nejdůležitější pro zájem o učení.

Těmito faktory jsou:

- věci, kterým se učím, se mi hodí pro další studium i budoucí život
- kvalifikaci, kterou studiem získám, dále využiji
- úspěch mi zvyšuje sebevědomí a to se mi líbí. Učení mi pomáhá dosáhnout úspěchu
- dobré výsledky ve škole mi získají respekt a úctu spolužáků, stejně jako edukátorů
- budu-li mít špatné výsledky ve škole, budu zažívat i další nepříjemnosti
- zajímají mě věci, které se učím a povzbuzují i moji zvědavost
- vyučování mě baví, protože je zábavné

Motivační faktory dělíme na krátkodobé nebo dlouhodobé. První dva výše uvedené faktory řadíme mezi dlouhodobé, ostatní pak mezi krátkodobé. v období dětství a dospívání jsou krátkodobé faktory dominantnější.

1. *Věci, které se učím, se mi hodí pro další studium i budoucí život*

Většina předmětů, které jsou vyučovány, není možno okamžitě aplikovat v prožívaném životě. Je ale mnohem snazší vyučovat daný předmět žáka, kterého oslovil. Má-li žák například zájem o přírodu, určitě bude se zájmem naslouchat vyučujícímu, který může do svého předmětu přírodní zajímavosti aplikovat. Je proto potřeba při výkladu látky využívat širších souvislostí a tak nabudit zájem u co nejširší skupinu naslouchajících.

2. *Kvalifikaci, kterou studiem získám, dále využiji.*

Motivačním faktorem je i smysluplné využití naučených věcí v budoucnosti v oblastech s vysokou nezaměstnaností mívají školy s motivací žáků velké problémy. Z tohoto důvodu mladí lidé nevidí žádný smysl, aby se snažili o vzdělání, protože po ukončení studia nenajdou stejně žádné uplatnění, tím ztrácí motivaci. Pokud chceme této demotivaci předejít, je podstatné, abychom zdůraznili, k čemu je to, co vyučujeme, dobré. Dlouhodobý motivační faktor může být též silným faktorem krátkodobým, pokud je práce během roku součástí závěrečného hodnocení. Musíme umět „prodat“ to, co učíme.

3. *Úspěch mi zvyšuje sebevědomí a to se mi líbí. Učení mi pomáhá dosáhnout úspěchu.*

Tento motivační faktor je velmi silný a převládá i nad ostatními faktory. Jakékoli úspěchy zvyšují sebevědomí každému člověku. Stejně tak je to při učení. Pocit toho, že jsme něčeho dosáhli je silně motivující. Může zde dojít ale i k přesně opačnému efektu. Při nedostatku pochvaly a ocenění se může stát, že žák je ze svého neúspěchu tak zdrcený, že už v další úspěch nevěří. Z toho vyplývá, že pochvala či ocenění získané úspěchem jsou hnací silou celého učebního procesu.

4. *Dobré výsledky ve škole mi získají respekt a úctu spolužáků, stejně jako edukátorů*

V případě dobrého vztahu mezi žákem a učitelem může dojít k situaci, kdy žák chce být akceptován učitelem. Mnozí z žáků chtějí být respektováni svými spolužáky, i to může být motivací k soutěžení. U této soutěživosti však může docházet k negativním jevům, jestliže zvýšená motivace a sebehodnocení „vítězů“ bude mít za následek pokles motivace „poražených“. Dalším záporům soutěžení může být to, že

žáci poukazují rádi na chyby jiných, krutě se vysmívají neúspěšným spolužákům. Učitel by se měl chovat tolerantně k neúspěchu žáků, neměl by neúspěch poukazovat, spíše by měl vyzdvihnout i malé dílčí úspěchy.

5. *Budu-li mít špatné výsledky ve škole, bude zažívat i další nepříjemnosti*

Jakýkoli neúspěch je pro žáka silně demotivující, Snažíme se proto co nejvíce posílit jeho sebevědomí a napomoci mu k dobrým výsledkům. Při práci ve škole předem upozorňujeme na psaní písemných prací, aby měli žáci možnost se dobře připravit. Drobné písemné práce zadáváme co nejčastěji, aby žáci věděli, že musí být stále připraveni. Upozornit můžeme i na ústní zkoušení.

6. *Zajímají mě věci, kterým se učím a povzbuzují i moji zvědavost*

Zajímavé téma žáky snáze zaujme. Stejně tak je možné udělat zajímavým i méně populární téma a vzbudit tak v žácích zvědavost a motivovat je k dalšímu učení.

7. *Vyučování mě baví, protože je zábavné*

Dnešní doba přímo vybízí svými možnostmi využívat interaktivní způsoby výuky. Je jen na učitelích, jak k těmto možnostem přistupují. Někteří učitelé k tomu mají vrozený talent, jiní se tomu pracně učí. Ani jeden z těchto faktorů není nejsilnější, ani nejsou všechny úplně nezávislé. Důležité je učit, tak aby to bylo žákům blízké a učivo bylo převedeno do vlastních zkušeností. (Petty, 2013).

Všechny tyto faktory mají společnou jednu věc, že umožní žákovi prožít zkušenost, která ukazuje možnost uspokojení důležitých potřeb. Žák se vlastní zkušeností přesvědčuje o tom, že právě zde může uspokojovat svou a vykonávat určitou činnost, že dosáhne dobrých výsledků a úspěchu a společenského uznání, že dosáhne dobrých vztahů s lidmi, že může využít svých dosavadních vědomostí, dovedností a zájmů a že tato činnost je nezbytnou k realizaci jeho životních cílů (www.scrigroup.com/limba/-/30/).

1.5.1. Soutěž jako faktor zvyšování motivace žáků

Slovo soutěž v sociologii znamená zápolení mezi jednotlivci a skupinami o území, zdroje, zboží, o prestiž, uznání, o kamarády, partnery, sociální postavení nebo vedení. Je to opak spolupráce a vzniká zejména, když dvě nebo více stran usiluje o cíle, které nemohou být sdíleny nebo o cíle, které jsou žádoucí individuálně.

Soupeření mezi lidmi nejčastěji vzniká kvůli snaze o bohatství, prestiž a slávu. v jiném smyslu slouží k uspokojování potřeb jedince nebo skupiny jedinců.

1.5.2. Vliv soutěže

Soutěže jsou pro žáky i pedagogy vhodným doplňkem k výuce. Umožňují jim poznání kolegů z jiných škol se stejným zaměřením. Mají možnost seznámit se s novými technikami, náradím, zvyšují prestiž řemesla, zručnost, šikovnost a motivaci pro další práci. Pedagogický doprovod vidí díky porovnání žáků úroveň jejich školy. Pro žáky mohou soutěže působit i jako motivace pro zlepšení do dalších let a umožňují jim zlepšování jejich znalostí a dovedností. Při dobrých výsledcích v soutěžích student získává pocit uspokojení a dobré společenské hodnocení. Žák má také příležitost ke společné činnosti a k upevnění sociálních vztahů, poznává nové aspekty v průběhu učení, zvláště v průběhu aktivních činností v příznivých osobních vztazích (Fontana, 1997).

Soutěže jsou užitečným motivačním faktorem mezi studenty, ale pokud jsou příliš intenzivní, mohou vést k nezdravým efektům (povyšování se), nebo mohou být sporné, protože často vynikají stále stejné skupiny žáků. Na motivaci v soutěžích působí rušivě nadměrné zabývání se stejnou činností „bez přestávek“ a vystřídání jinými aktivitami. Dále pak působí negativně opakované neúspěchy a rušivě mohou působit nedostatky v osobních vztazích, nebo emočním klimatu (vztahy učitele a žáků – kladení důrazu na výkon ze strany učitele, vztahy uvnitř studijní skupiny - zesměšňování ostatními spolužáky (Fontana, 1997).

1.5.3. Charakteristika studentů SOŠ a SOU Polička

Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Polička, je státní střední škola, Vzdělávací nabídka školy zahrnuje potravinářské tříleté učební obory Cukrář-výroba, Kuchař-číšník pro pohostinství, Řezník-uzenář a Pekař pro získání středního vzdělání s výučním listem, čtyřletý studijní obor Gastronomie a Hotelnictví zakončený maturitní zkouškou. Absolventi učebních oborů mají možnost získat maturitní vysvědčení ve dvouletém denním nástavbovém studiu Podnikání. Výhoda takto koncipované střední školy s nabídkou učebních i studijních oborů, spočívá zejména

v možnosti prostupnosti mezi jednotlivými typy studia tak, jak student dokáže zvládnout učivo (Školní vzdělávací program, Střední odborná škola a střední odborné učiliště Polička, Čs. Armády 485).

Profil studenta oboru Kuchař-číšník pro pohostinství disponuje kompetencemi pro činnosti v provozovnách veřejného stravování na úseku výroby a odbytu. Žák zvládá přípravy běžných pokrmů české kuchyně i zahraničních kuchyní, zhotovuje pokrmy teplé, studené kuchyně a připravuje jednoduché moučníky a jejich úpravu. Žák také ovládá techniku obsluhy podle prostředí a charakteru společenské příležitosti. Žáci se uplatní při výkonu ve veřejném i účelovém stravování v pozici zaměstnance. Po nezbytné praxi v oboru je připraven na soukromé podnikání v pohostinství. Po absolvování závěrečných zkoušek se může ucházet o přijetí do studijních oborů pro absolventy tříletých učebních oborů, případně po získání maturitní zkoušky pokračovat ve studiu vysokoškolském.

Žák je veden tak, aby znal své reálné odborné a osobnostní kvality, uměl konstruktivně zvažovat své možnosti v oblasti profesní dráhy a byl schopen používat informační a zejména správnou komunikaci v pracovním a i osobním životě. Odborné soutěže umožňují žákům, aby své získané dovednosti a znalosti prohlubovali a zdokonalovali (Školní vzdělávací program, Střední odborná škola a střední odborné učiliště Polička, Čs. Armády 485).

1.5.4. Soutěže, kterých se naši žáci zúčastňují

Každoročně na naší škole probíhají odborné soutěže pro žáky, Mohou se jich účastnit žáci všech ročníků. Soutěže jsou velmi zajímavé a motivující, neboť právě zde si mohou žáci poměřit odborné znalosti a vědomosti. Současně jsou tyto soutěže velkou podporou pro jejich odborný růst. Měření sil bylo vždy nejrychlejším posouzením kvality. Kulinářské soutěže mají také velmi dlouhou historii – nejlépe posoudit kvalitu kuchařů je přeci ochutnat pokrmy jimi připravené.

V současné době organizují soutěže mladých juniorů především jednotlivé oborové asociace, které se dále snaží nabídnout mladým odborníkům ty nejlepší pracovní možnosti. Ať je to nabídka účasti reprezentovat Českou republiku v národním soutěžním týmu, nebo možnost najít pracovní uplatnění v nejlepších

restauracích nebo hotelích. Další z možností úspěšných juniorů je snadněji získat uplatnění v zahraniční gastronomii.

Kuchařské soutěže

Sdružením, které zajišťuje většinu kuchařských a cukrářských soutěží je Asociace kuchařů a cukrářů České republiky. Součástí asociace je i juniorský klub, který sdružuje mladé talentované kuchaře a cukráře do 21let.

Jednou z nejvýznamnějších gastronomických soutěží, které se naše škola zúčastňuje je **Gastro Junior BIDVEST CUP**. Tato soutěž je každoročně vypisována pro tři obory – kuchaře, cukráře a číšníky a probíhá před odbornou porotou i laickou veřejností. Soutěžící se s předstihem několika měsíců dozví soutěžní zadání. Soutěž je dvoukolová s tím, že první kolo probíhá zvlášť pro regiony Čechy a Moravu. Finále se koná v rámci největšího gastronomického veletrhu v ČR na Brněnském výstavišti. Dalšími soutěžemi jsou klání, vypisovaná regionálními pobočkami AKC ČR. Pro region Východní Čechy je to Gastro Hradec. Tato soutěž je zaměřená na výrobky studené kuchyně, cukrářské výrobky, kuchařskou a cukrářskou artistiku. Pobočka Jižní Čechy připravuje soutěž Třeboňský kapr, kde je využívána krajová specialita. Severní Morava se zaměřuje na přípravu slavnostních tabulí a pokrmy minutkové kuchyně.

Barmanské soutěže

Tyto soutěže jsou zařazeny do soutěžní ligy o „Barmana roku“. Cílem těchto soutěží je podpora odborného růstu žáků gastronomických oborů nejenom v rámci republiky, ale i celosvětově. Další barmanské soutěže jsou pořádány jednotlivými školami jako výběrové klání pro další rozvoj žáků a přípravu na barmanské soutěže v rámci republiky. Pořádají je například Hotelová škola Velké Meziříčí, Hotelová škola Bohemia Chrudim a další.

Sommeliérské soutěže

Sommeliérství je nejvyšší stupeň prezentace vína a vinných nápojů a jejich snoubení s pokrmy a ostatními gurmánskými zážitky. Sommelier musí znát kompletní nabídku vín a nápojů v restauraci, musí víno umět ošetřovat, musí znát skladbu jídelního lístku, aby mohl doporučit vhodnou kombinaci vína a pokrmů. Tyto soutěže založila a pořádá Asociace číšníků ČR. Jejich hlavním cílem je posoudit kvalitu přípravy žáků, zviditelnit daný obor a zkvalitnit výuku na gastronomicky zaměřených školách. Povolání sommelier je jedním z neprestížnějších, s ohledem na potřebu

vysokých odborných znalostí, chuťového nadání a potřebu příjemného chování a zevnějšku.

Baristické soutěže

Jsou novou gastronomickou disciplínou, zaznamenávající rozvoj i u nás. Jedná se o přípravu kávy a dalších teplých nápojů. v rámci těchto soutěží se hodnotí především kvalitní zpracování surovin, vhodné využití náčiní, znalost surovin a jejich správné využití a doplnění jak sladkými dezerty, tak dalšími alkoholickými i nealkoholickými nápoji. Většinu těchto soutěží zajišťuje Česká barmanská asociace, pořádající ligu soutěží o „Mistra kávy“ v kategorii seniorské i juniorské. Stejně jako u jiných soutěží mají aktéři možnost se v dostatečném předstihu připravit na základě propozic, kde jsou přesně stanoveny podmínky práce a výrobků, které mají být připraveny.

Carvingové soutěže

Carving je kuchařská artistická disciplína, kde se prosadí žáci především s výtvarným nadáním. Jedná se totiž o umělecké zpracování výrobků ze zeleniny a ovoce. Tento obor k nám přišel z Itálie a Francie, kde se uměleckému zdobení pokrmů věnuje velké množství kuchařských mistrů. U nás je nestorem carvingových soutěží pan Luděk Procházka, který se svojí firmou Czech Carving Studio zajišťuje všechny tyto soutěže v republice a několik soutěží i v zahraničí, například na Slovensku a Maďarsku. První soutěž v carvingu byla pořádána roku 2006, kdy ve spolupráci s třebečskou školou proběhl první ročník Junior Carving Cupu. v současné době již existují čtyři republikové soutěže, kterých se průměrně účastní padesátka soutěžících z celé střední Evropy. v posledních čtyřech letech jsme soutěžili s těmi nejnadanějšími žáky z SOŠ a SOU Polička, kteří se věnují carvingu na kláních v Rakousku, Polsku, Francii a Německu. Na všech těchto soutěžích se naši žáci velmi dobře umístili. Je naprosto úžasné, jaké krásné výrobky dokáží mladí gastronomové připravit třeba z pouhé mrkve, celeru, melounu nebo třeba z dýně.

1.6. Vliv odborných soutěží na motivaci žáka

Na motivaci má příznivý vliv, není-li student odsouzen pouze k pasivní roli diváka a posluchače, ale má možnost vlastní výraznější aktivity. Působí při tom radost z činnosti například z dobrého umístění v soutěži, na kterou se žák připravoval

svou vlastní pílí a mohl využít své dosavadní získané dovednosti a znalosti. Nejmotivovanější žáci jsou ti, kteří dávají přednost situacím, v nichž lze výsledky jejich činnosti přičíst jim samým a naučili se přičítat výsledek vynaloženému úsilí.

Žáci jsou při formování svých zájmů ovlivněni, když je kladně hodnotí jejich nejbližší, jako například rodiče, oblíbený učitel, kamarádi a také na ně pozitivně působí hodnocení odborníků při soutěžích (komise). Motivace k určitému oboru se snáze formuje, když má žák před očima živý model, tedy příklad člověka, který je žákovi sympatický a má možnost se s ním ztotožňovat.

Vliv motivace v odborných soutěžích se prohlubuje v činnosti, v ní student získává funkční libost i uspokojení z výsledků, z úspěchu a jeho společenského hodnocení, má příležitost ke společné činnosti a k upevnění vztahů a poznává nové pohledy v průběhu aktivních činností v příznivém emočním klimatu.

Při užití vhodných metod motivace a v souvislosti s celkovým vývojem osobnosti žáka se může měnit struktura motivace, student má nadále zájem o týž předmět, ale v tomto zájmu působí silněji jiné dílčí motivy než dříve, např. ustupuje význam odměn a dílčích pochval, zato sílí působení specifické zvědavosti i potřeby činnosti a dlouhodobějších životních cílů. Může také dojít k přeměně vnější motivace na motivaci převážně vnitřní (www.iba.muni.cz).

Podání dobrého výkonu, ukázka kvalitní práce, předvedení získaných dovedností a naučených znalostí vede k úspěchu. Úspěch v soutěžích vede k obdivu stejně zaměřenými osobami a následně k získání uznání a prestiže. Udržení této prestiže je podmíněné dosahováním dalších dobrých výsledků. Ty jsou ale možné pouze za rozvíjení dalších znalostí a upevňování získaných dovedností (Hudeček, 1986).

2. Praktická část

2.1. Výzkumný problém, cíl výzkumu a hypotézy

Bakalářská práce je zaměřena na účast v odborných soutěžích a její souvislost s motivací žáků, jejich postoji k učebnímu oboru a dopadu na jejich znalosti a dovednosti.

Výzkumná část se zabývá vlivem účasti v soutěži na postoj k odbornému výcviku u studentů gastronomického oboru. Postoje jsou stabilní, naučené dispozice člověka chovat se ustáleným způsobem a jsou výrazně individuální. Postojům můžeme přiřítat vlastnosti motivů, zvláště postoje se silnou afektivní složkou mohou být motivačně velmi silné a dlouho se udržují (Homola, 1977). Zásadní rozdíl mezi motivem a postojem spočívá v tom, že postoj determinuje způsob jednání, kdežto motiv je příčinou jednání a vyjadřuje jeho psychologický smysl. O postoji lze uvažovat jako pohotovosti k aktivaci určitého motivu, nebo jako o určité predispozici jednání, myšlení a cítění vůči nějaké věci či objektu (Nakonečný, 1996). Motivace v opačném případě může sloužit také jako zdroj postojů. Tato situace velmi často nastává při vnímání nových informací, které jsou velmi podstatné při utváření nových postojů. Tématika motivace a postojů je tedy ve studijním prostředí úzce provázána.

Problematikou odborných soutěží se zabývám již řadu let v návaznosti na přípravu žáků na soutěže v kuchařské artistice. Mojí specializací je vytváření ozdob ze zeleniny a ovoce pomocí speciální techniky – vyřezávání za pomoci k tomu určených nožů a dlátok – carving. Proto mne zajímá i názor žáků samotných. Odborné soutěže jsou pro žáky motivačním prvkem. Mají zde možnost ukázat odborné i laické veřejnosti, co se v průběhu studia naučili, mají možnost předvést své dovednosti a znalosti před spolužáky. Soutěže dávají žákům možnost získat budoucí dobré uplatnění, protože komisaři i účastníci soutěží jsou restauratéři a hoteliéři, kteří si vybírají mezi soutěžícími své budoucí zaměstnance. V rámci odborného výcviku mají žáci možnost se na soutěže připravovat, radit se s vyučujícími, zde se již projevuje budoucí postoj žáků k budoucímu výkonu své práce. Pro přehlednost můžeme formulovat explicitně:

Cíl výzkumu – zjistit prostřednictvím dvojí expozice dotazníků zadávaných v termínech září a leden, zda u začínajících studentů došlo ke zjistitelnému

a případně významnému posunu v položkách spojovaných s motivací k další práci s ohledem na motivační faktory, spojené právě se soutěžení.

Na základě víceleté empirické zkušenosti a studia literárních podkladů můžeme tedy formulovat tři výzkumné otázky a dvě hlavní hypotézy.

Výzkumná otázka č. 1: Zvýší se mezi 1 a 2 expozicí hodnota položky Seberealizace?

Výzkumná otázka č. 2: Zvýší se mezi 1 a 2 expozicí hodnota položky Dobré výsledky vykonané práce?

Výzkumná otázka č. 3: Zvýší se mezi 1 a 2 expozicí hodnota položky Pocit uznání?

S ohledem na takto řešené otázky stanovíme 1. hypotézu:

Účast na odborných soutěžích je motivačním prvkem pro intenzivní studium zvoleného oboru.

A druhou hypotézu:

Účast v odborných soutěžích je pozitivním prvkem vedoucím k vyššímu zájmu o praxi v provozu.

2.2. Zkoumaný soubor

Zkoumaný soubor tvořili žáci Střední odborné školy a Středního odborného učiliště Polička. Věkové rozpětí žáků bylo 15 – 21 let, s průměrem 16,6 roku. Účastníci byli vybráni kvótovým výběrem. Kritériem pro výběr první skupiny respondentů byla účast žáků alespoň ve dvou odborných soutěžích v průběhu měsíců září až leden. Podařilo se najít 27 účastníků, kteří byli ochotni zúčastnit se výzkumu. Komplementárně byla k těmto 27 účastníkům vybrána stejně početná skupina žáků, kteří se žádné soutěže neúčastnili po celou dobu studia. Do druhé skupiny byli voleni žáci na základě srovnatelných charakteristik (pohlaví, doba studia) jako žáci první zkoumané skupiny. Dívek bylo 24, chlapců 30. Celkem dotazník

vyplnilo 54 studentů ve dvou expozicích. První expozice proběhla v měsíci září 2014, tedy na začátku studia. Druhá expozice potom v lednu 2015.

Tabulka 1. Přehled účastníků dotazníkového šetření

	1. ročník		2. ročník		3. ročník	
	Dívky	Chlapci	Dívky	Chlapci	Dívky	Chlapci
Účastníci minimálně 2 soutěží	3	5	5	10	1	3
Žáci bez účasti v soutěžích	3	5	5	10	2	2

Byla dodržena pravidla zajišťující anonymitu respondentů a získaných výsledků. Při zpracování se pracovalo pouze s pořadovými čísly. Byly plně respektovány rovněž další požadavky ochraňující etiku výzkumu. Dotazník byl plně anonymní, studentům bylo vysvětleno, kdo bude s dotazníky manipulovat a jak budou využity výsledky šetření. Účast na výzkumu byla dobrovolná.

2.3. Použitá metoda

Vzhledem ke kvantitativnímu designu studie byla zvolena dotazníková metoda. Dotazník byl sestaven na základě validizovaného dotazníku autorů Doležalové a Vtípila „Struktura motivů z hlediska DPOP (DPOP – Dotazník postojů k okolí práce) z Katedry psychologie FF UP v Olomouci. Dotazník je zaměřen na srovnání představ (počátečních a následných) studentů o kontextu a podmínkách, které pokládají za důležité pro vykonání své práce (spojené se studiem) a skutečných podmínek vykonávané práce. Dotazník sestává ze tří částí.

První část dotazníku obsahuje 10 položek, u kterých má proband vyznačit (od 1- nejméně důležité až po 10- naprosto důležité) jejich význam pro jeho osobní motivaci. Mezi těmito otázkami byly i ty, které jsou plně spojovány s motivací pomocí soutěží. Jedná se o: Seberealizaci, Pocit uznání a Výsledky vykonané práce. Jejich

výsledky jsem použila pro dokumentaci vývoje individuální motivace studujících v průběhu prvního pololetí jejich odborné přípravy. Z této části byly vybrány pouze položky, které souvisí s tématem motivace. Jednalo se o pocit seberealizace, pocit sebeuznání a výsledky vykonané práce.

Druhá část dotazníku je tvořena 25 otázkami, které jsem zaměřila na pocitové ověření podmínek a okolností práce žáků u daného oboru vzdělání s ohledem na zkvalitnění podmínek výuky pomocí účasti na odborných žakovských soutěžích.

2.4. Výzkumný postup

Sběr dat proběhl ve dvou expozicích, v měsíci září a v lednu. První sběr proběhl 16. září 2014. Dotazník byl respondentům distribuován v rámci hodin odborného výcviku. Dotazník respondenti vyplňovali po úvodním seznámení v soukromí, nebyli rušeni vnějšími vlivy.

Druhý sběr proběhl za obdobných podmínek 14. ledna 2015. V obou případech se jednalo o stejný dotazník. Respondentům bylo vysvětleno, že se jedná o výzkum postojů k odbornému výcviku.

2.5. Analýza

Po odevzdání druhé expozice dotazníků bylo přistoupeno k jejich vyhodnocení. Dotazníky byly přepsány do elektronické podoby. Data byla kódována v MS Excel. Po přiřazení číslovaných dotazníků z druhé expozice k dotazníkům zářijovým byla získaná data doplněna do předem připravených tabulek, kde byla posuzována absolutní četnost položek při obou expozicích, tak i jejich průměrná četnost.

Jako výstup jsem použila stupnici hodnocení, kde dotazování odpovídali na otázky podle důležitosti dané otázky. Stupněm 1 ohodnotili podmínky a okolnosti, které považovaly za zcela nedůležité, stupněm 2 podmínky velice málo důležité, 3 málo důležité podmínky, stupněm 4 podmínky důležité. Naopak stupněm 5 ty podmínky a okolnosti, které považovali za velice důležité.

Otázky nebyly formulovány přímo jako dotaz na podmínky soutěží, aby nebyly zavádějící, ale měly pokud možno co největší vypovídající hodnotu.

2.6. Výsledky výzkumných otázek

Tabulka 2 Tabulka absolutní četnosti odpovědí

Tabulky četností v rozmezí 1-3, 4-6, 7-10 při první a druhé expozici (září – leden)						
	první expozice			druhá expozice		
	1 - 3	4 - 6	7 - 10	1 - 3	4 - 6	7 - 10
Seberealizace	20	13	21	12	18	24
Pocit uznání	12	24	18	3	18	33
Výsledky vykonané práce	17	10	27	12	10	32

Tabulka 3 Tabulka průměru odpovědí

Tabulka procentního vyjádření četností v rozmezí 1-3, 4-6, 7-10 při první a druhé expozici (září – leden)						
	první expozice			druhá expozice		
	1 - 3	4 - 6	7 - 10	1 - 3	4 - 6	7 - 10
Seberealizace	37,03	24,07	38,9	22,22	33,34	44,44
Pocit uznání	22,22	44,44	33,34	5,55	33,34	61,11
Výsledky vykonané práce	31,48	18,52	50	22,22	18,52	59,26

Interpretace výsledků - jak je z četností a procentního vyjádření zřejmé, tak položka **Seberealizace** měla při první expozici lehce více než 37 procent v pásmu nevýznamné, dále 24 procent v pásmu lehce významné a téměř 39 procent v pásmu významné a velmi významné

Při druhé expozici došlo ke zřetelnému posunu a sice - 22 procent nevýznamné, již 33 procent lehce významné a přes 44 procent velmi významné. Z toho zřetelně vyplývá, že význam soustavného vzdělávání v celkové motivaci probandů výrazně zesílil.

Odpověď na Výzkumnou otázku č. 1 – Mezi první a druhou expozicí došlo k výraznému nárůstu hodnoty položky Seberealizace pro celkovou pracovní motivaci probandů.

U položky **Pocit uznání** byly zjištěny následující hodnoty. Při expozici byly hodnoty v pásmu nevýznamné 22 procent, v pásmu lehce významné 44 procent a procento odpovědí v pásmu významné a velmi významné bylo 33 procent.

Při druhé expozici byl výrazný posun v pásmu nevýznamné, kde bylo zaznamenáno pouhých 5 procent. Celých 33 procent v pásmu lehce významné bylo určitým poklesem, naopak 61 procent v pásmu významné svědčí a vysoké důležitosti tohoto motivačního faktoru pro dotazované.

Položka **Výsledky vykonané práce** vykazala tyto následující hodnoty v první a následně v druhé expozici dotazníků. 31 procent odpovědí bylo zařazeno mezi lehce významné, 18 procent odpovědí bylo v pásmu lehce významné a celých 50 procent odpovědí bylo umístěno do pásma významné a velmi významné.

Při druhé expozici nebyl posun, týkající se této motivační složky tak výrazný a to především s ohledem na vysokou důležitost již v první expozici. Za málo významnou ji považovalo necelých 22 procent respondentů, za významnou 18 procent dotazovaných a přes 59 procent žáků považovalo Výsledek vykonané práce za důležitý až velmi důležitý.

2.7. Výsledky první hypotéza

Účast na odborných soutěžích je motivačním prvkem pro intenzivní studium zvoleného oboru.

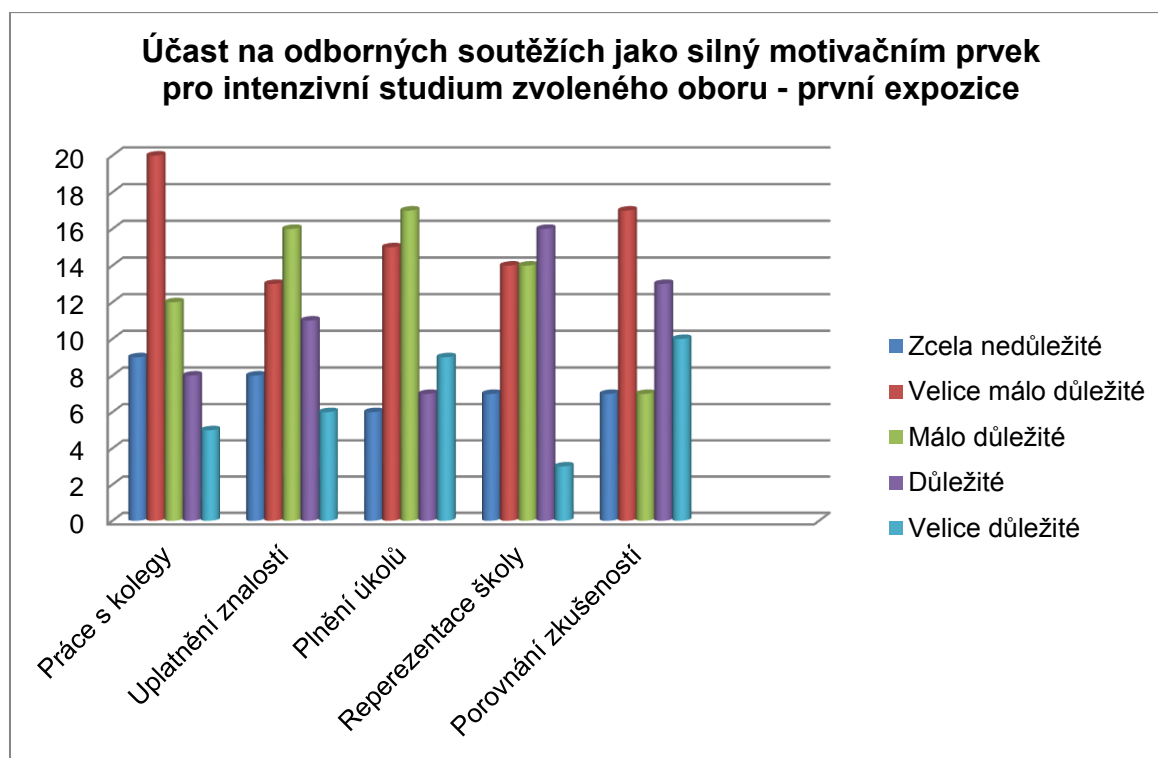
Pro potvrzení nebo ověření této hypotézy jsem použila soubor pěti otázek.

- možnost spolupráce s kolegy, spolupráce na řešení problémů – možnost řešit zadané úkoly v týmu, navzájem se poradit a najít společné řešení zadaného problému
- mít možnost v dostatečné míře uplatnit své znalosti a dovednosti – možnost uplatnit svoji kreativitu, získané zkušenosti a dovednosti
- připravit se dobře na splnění zadaného úkolu – nastudovat si danou problematiku, vyřešit nejprve teoretické problémy a v průběhu práce úspěšně řešit nové problémy

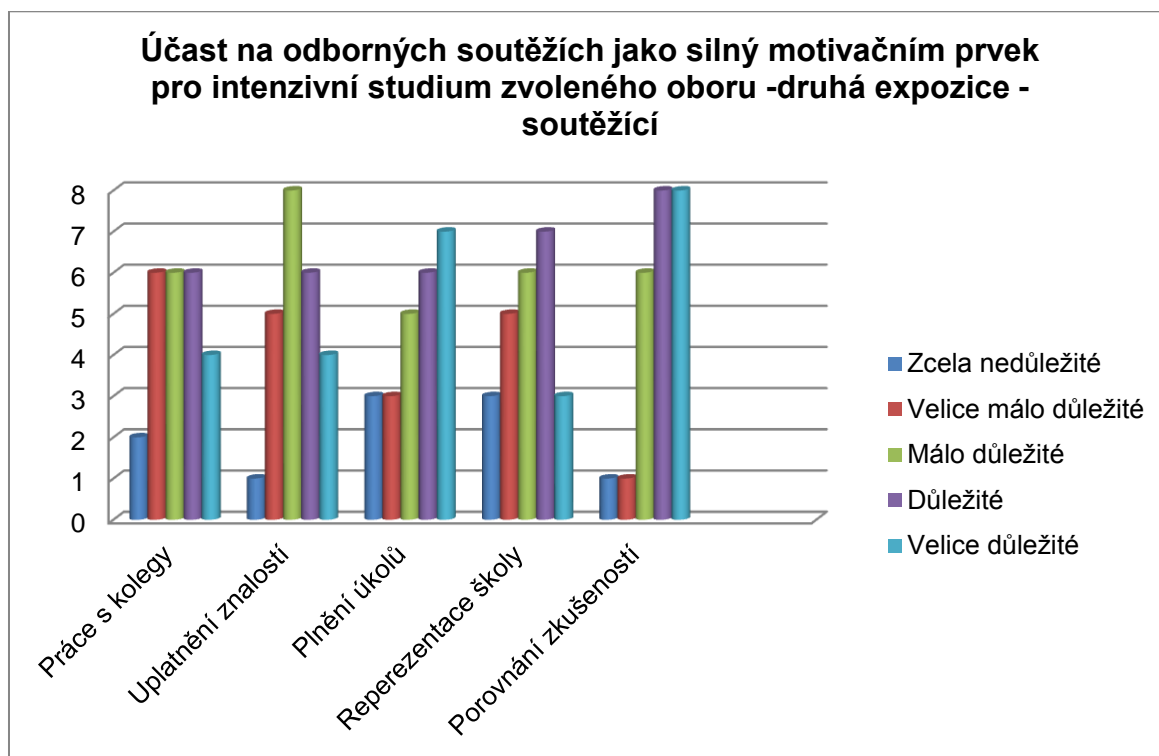
- mít možnost podílet se na reprezentaci školy – být natolik aktivní, dobrý a šikovný, že získám důvěru pedagogických pracovníků a vedení školy a možnost reprezentovat svoji školu
- porovnávat své pracovní zkušenosti s jinými pracovníky – především stejně mladými kuchaři, kteří mají možnost připravovat se za podobných pracovních podmínek
- mít možnost pracovat na zadaných úkolech samostatně – získat si svoji práci možnost pracovat s důvěrou danou od ostatních pracovníků

Zkoumala jsem, zda v souboru otázek dojde k posunu v odpovědích směrem od zcela nedůležité k velice důležité. Daný soubor jsem vybrala s ohledem na návaznost k dané hypotéze.

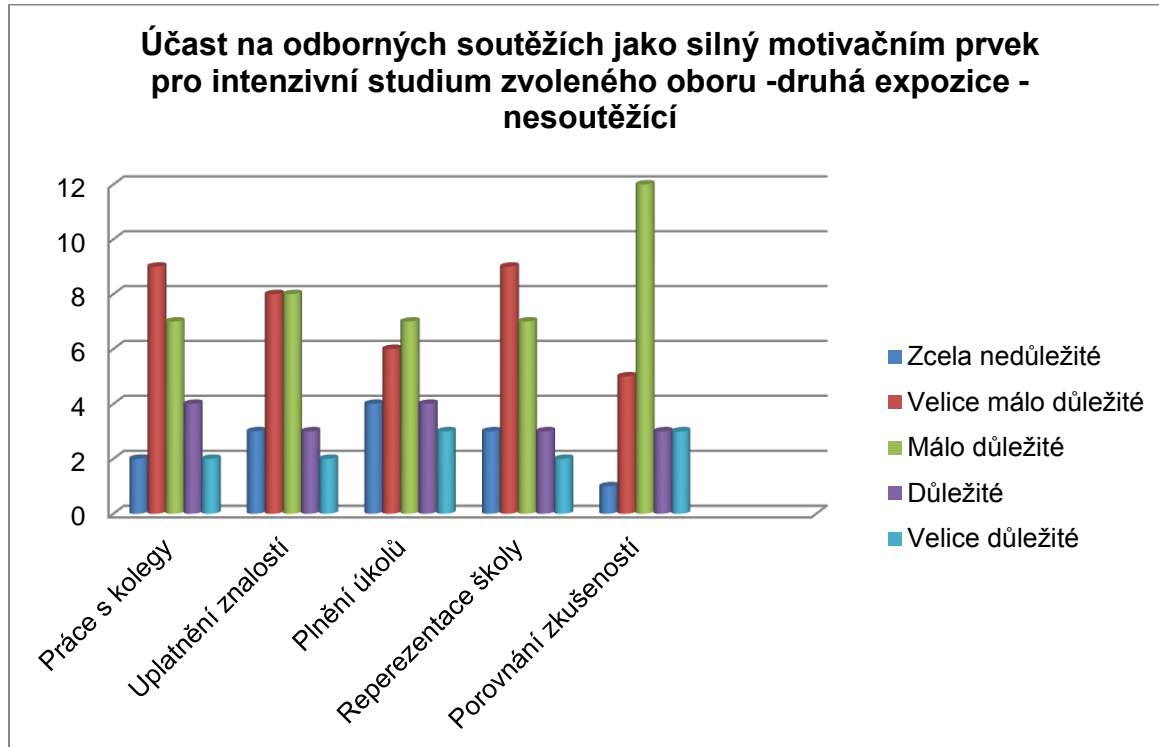
Tabulka 4 Hypotéza 1. Absolutní četnost odpovědí při první expozici – všichni dotazovaní

Tabulka 5 Hypotéza 1. Absolutní četnost odpovědí při druhé expozici - soutěžící žáci

Tabulka 6 Hypotéza 1. Absolutní četnost odpovědí při druhé expozici - nesoutěžící žáci

Po odevzdání druhé řady dotazníků jsem data zpracovala a posoudila.

Posun k vyšší důležitosti byl zaznamenán u všech dotazů. Pro všechny žáky, kteří se jakýmkoli způsobem podíleli v průběhu prvního pololetí daného školního roku na přípravě a zajištění odborných soutěží, byl zaznamenán výraznější posun u všech otázek směrem k velice důležitému. U žáků druhé skupiny byl tento posun zaznamenán také, nebyl však tak výrazný. Tento rozdíl přičítáme větší informovanosti první skupiny žáků o průběhu odborných soutěží, znalosti podmínek přípravy na soutěže i vlastního průběhu soutěže, kde mohou uspět pouze ti soutěžící, kteří mají nejenom velmi dobré podmínky na vlastní přípravu, vytvořené školou nebo pracovištěm praktické výuky, ale zároveň se musí na vlastní soutěž intenzivně připravovat sami. Tito žáci vědí, že i dobrá příprava na školní povinnosti jim umožní snáze při soutěžích uspět.

Po porovnání výsledků šetření u obou skupin dotazovaných, uvedených v grafech můžeme potvrdit první hypotézu **Účast na odborných soutěžích je motivačním prvkem pro intenzivní studium zvoleného oboru.**

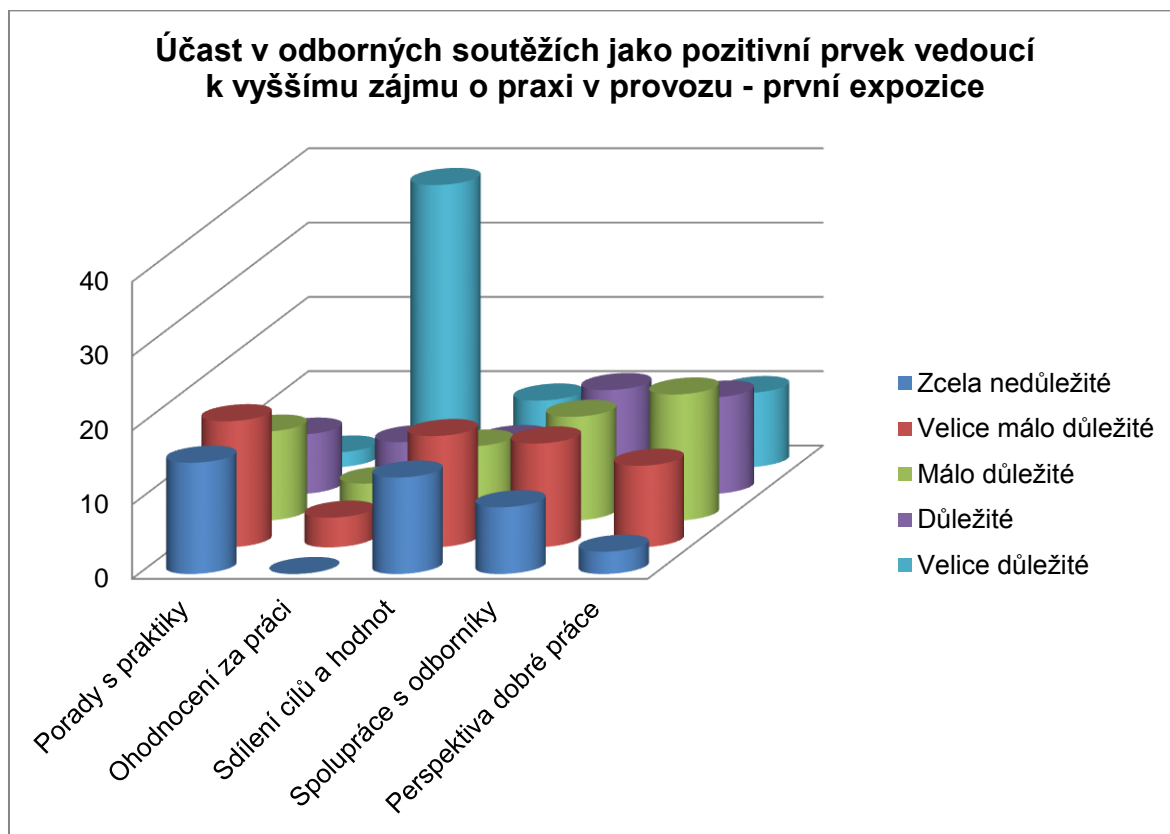
2.8. Výsledky druhá hypotéza

Účast v odborných soutěžích je pozitivním prvkem vedoucím k vyššímu zájmu o praxi v provozu.

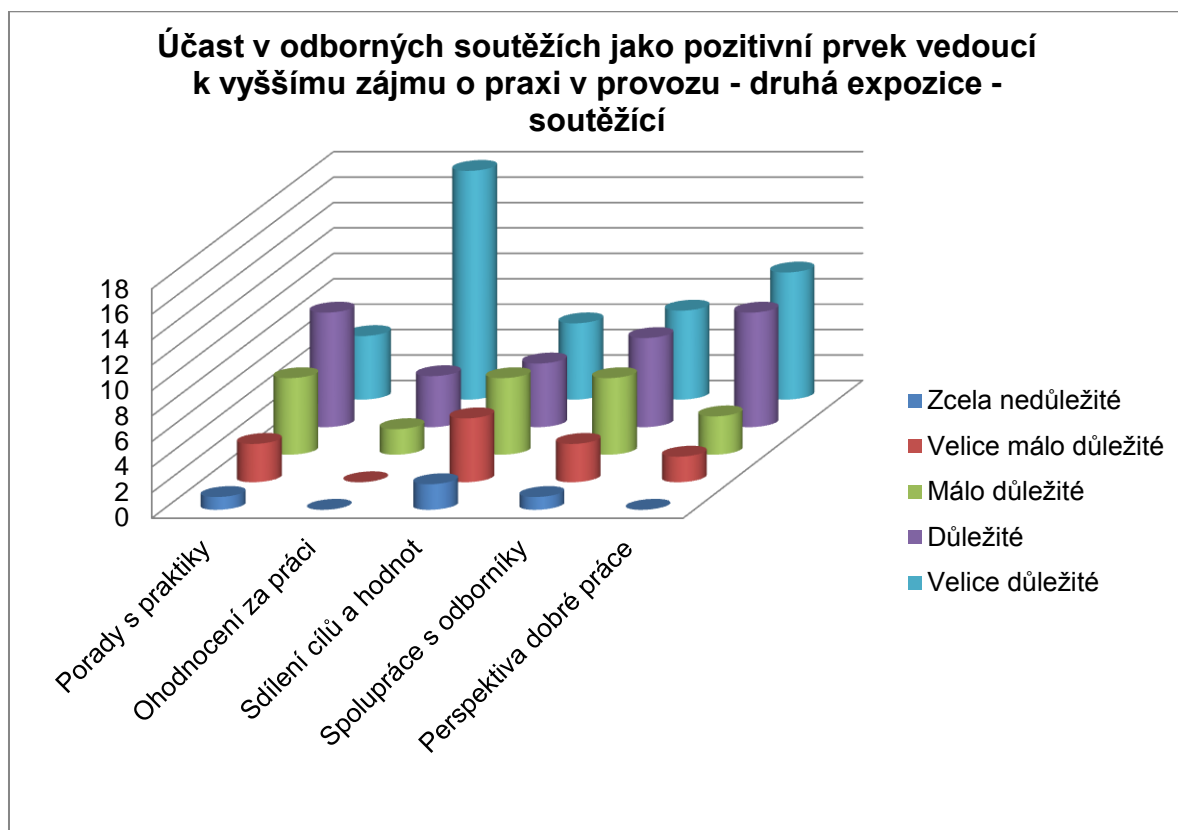
- Při ověření druhé hypotézy jsem použila opět soubor pěti otázek, setkávat se a mít možnost poradit se s pracovníky z praxe – soutěže jsou ideální příležitostí získat nové zkušenosti od skutečných odborníků v oboru, mezi komisaři se pohybují nejlepší kuchaři z velkých hotelových kuchyní, kteří jsou ochotni poradit a pomoci vylepšit odvedenou práci
- být dostatečně ohodnocen za odvedenou práci – nejenom finančně, ale být i pochválen
- sdílení společných cílů a hodnot ve škole (skupině) – možnost podělit se o své získané zkušenosti, ale i o sny a přání
- mít možnost pracovat s odborníky z oboru – podílet se na přípravě pokrmů při týmové práci spolu se zkušenými gastronomickým i pracovníky
- jistota a dlouhodobá perspektiva práce – v současné době je jistota dobré, zajímavé a perspektivní práce považována za velmi důležitou

Zkoumala jsem, zda v souboru otázek dojde k posunu v odpovědích směrem od zcela nedůležité k velice důležité. Daný soubor jsem vybrala s ohledem na návaznost k dané hypotéze.

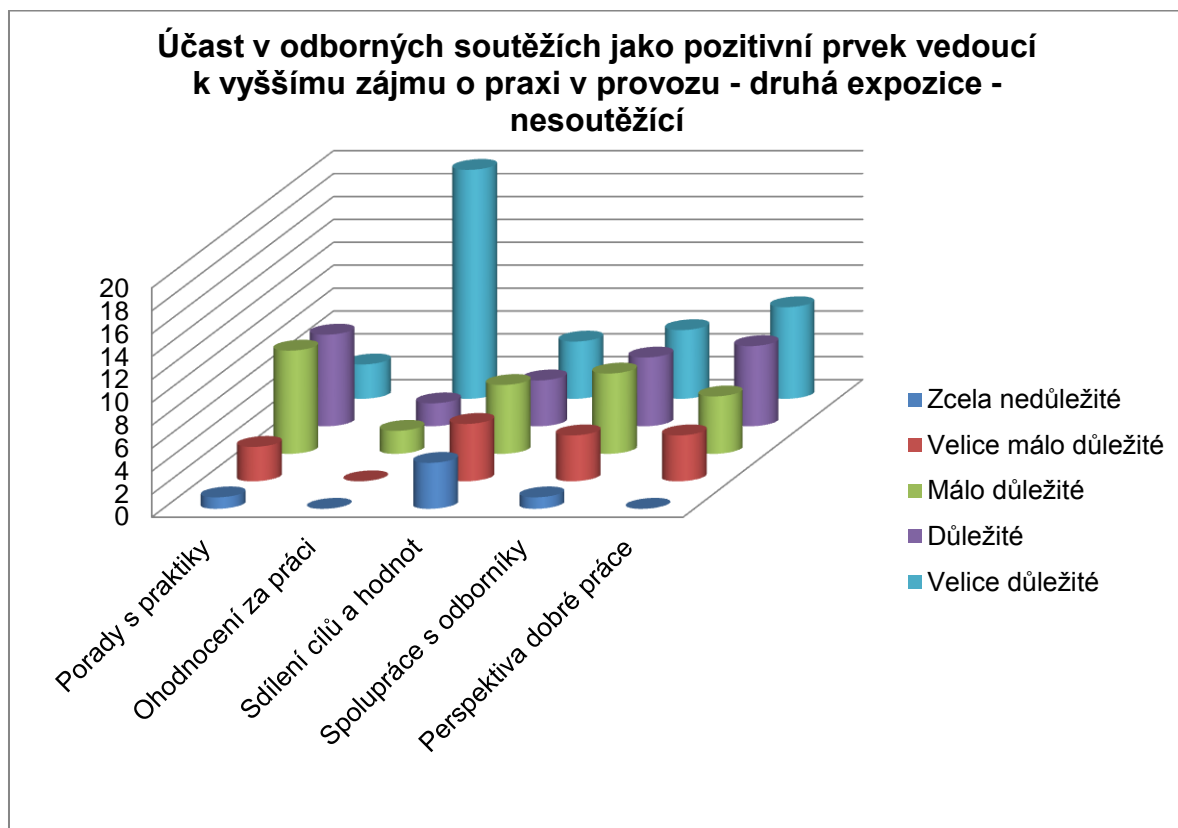
Tabulka 7 Hypotéza 2. Absolutní četnost odpovědí při první expozici - všichni žáci

Tabulka 8 Hypotéza 2. Absolutní četnost odpovědí při druhé expozici - soutěžící žáci

Tabulka 9 Hypotéza 2. Absolutní četnost odpovědí při druhé expozici - nesoutěžící žáci

Po odevzdání druhé řady dotazníků jsem data zpracovala a posoudila. Ve výsledcích mě velmi překvapil velký počet odpovědí v položce velice důležité u otázky „Ohodnocení za práci“. Tato otázka byla jediná z obou souborů otázek, kde byl posun odpovědí obrácený, tj. v první expozici bylo více odpovědí v kategorii velice důležité, než v expozici druhé. Po doplňujících otázkách u respondentů jsem pak zjistila, že téměř všichni žáci považovali za důležité ohodnocení v práci hmotný stimul. Až v druhé expozici si již nebyli všichni jisti tím, že za dobrou práci potřebují pouze peníze, ale za ohodnocení v práci již považovali i pochvalu, pocit upokojení a ocenění od spolupracovníků. Na druhou stranu ale toto ohodnocení již nepovažovali za tak důležité.

Ostatní otázky ale měli podobný průběh odpovědí, jako při ověřování první hypotézy. Větší posun směrem k velice důležité jsem zaznamenala u skupiny žáků, kteří se podílejí na přípravě na soutěže, nebo se jich přímo účastní. Je potěšující, že perspektivu dobré práce považovali za důležitou obě skupiny respondentů.

Získané výsledky jsem umístila pro snazší přehled do grafů. Po porovnání výsledků šetření u obou skupin dotazovaných, uvedených v grafech můžeme potvrdit i druhou hypotézu **Účast v odborných soutěžích je pozitivním prvkem vedoucím k vyššímu zájmu o praxi v provozu.**

2.9. Diskuze

Zhodnocení výsledků dotazníkového průzkumu bylo zaměřeno na postoje k motivacím odborného výcviku žáků na Středním odborném učilišti v Poličce. Průzkumu se zúčastnilo 54 žáků, kteří byli rozděleni na dvě stejně početné skupiny. V první skupině bylo 27 žáků, kteří se zúčastňují soutěží, ve druhé skupině bylo též 27 žáků, kteří se soutěží nezúčastňují. Dotazníky byly předloženy žákům ve dvou expozicích. První expozice proběhla v měsíci září 2014, tedy na začátku studia. Druhá expozice potom v lednu 2015. Největší rozdíly v odpovědích jsem zaznamenala u otázek, které se týkaly praktických zkušeností. Soutěžící žáci považují porady se zkušenějšími kolegy za velmi důležité, kdežto žáci nesoutěžící tyto zkušenosti považují za bezpředmětné.

Cíle výzkumné otázky na seberealizaci, pocit uznání a výsledky vykonané práce byly naplněny tak, že jejich výsledek byl významný. V první výzkumné otázce **Seberealizace** došlo při druhé expozici ke zřetelnému posunu a to o 6 procent. Ve druhé otázce **Pocit uznání** se ve druhé expozici zvýšila důležitost o 28 procent a to svědčí o vysoké důležitosti motivačního faktoru. Ve třetí výzkumné položce **Výsledky vykonané práce** se ve druhé expozici zvýšila důležitost o 9 procent.

Hypotéza 1. **Účast na odborných soutěžích je motivačním prvkem pro intenzivní studium zvoleného oboru** byla potvrzena a to výrazněji zejména u skupiny soutěžících studentů. Tento rozdíl můžeme přičítat větší informovanosti a aktivitě u soutěžících než u nesoutěžících.

Hypotéza 2. **Účast v odborných soutěžích je pozitivním prvkem vedoucím k vyššímu zájmu o praxi v provozu** byla také potvrzena. V první expozici bylo více odpovědí v rámci větší důležitosti, že hmotný stimul je velice důležitý, ale ve druhé expozici již žáci dávali přednost důležitosti ohodnocení pochvalou a pocitem uspokojení. Význam pochvaly a uznání je zřetelný též v Maslowově pyramidě potřeb, o které bylo pojednáno v teoretické části. Výsledek je tedy do určité míry v souladu s tímto teoretickým konceptem.

Limitem výzkumu byl malý soubor, který by byl vhodnější větší, bohužel vzhledem ke kritériím výběru nebylo možno zajistit větší. Mezi expozicemi 1 až 2 byl také zvolen poměrně malý časový úsek, proto aby respondenti nebyli ovlivněni dalšími vnějšími vlivy (např. změna učitele).

Dalším limitem výzkumu bylo chybějící klamání zkoumaných osob. Účastníci věděli, co je výzkumem měřeno. Mohlo tak dojít k záměrnému posunu výpovědí z jejich strany (např. vyhovění). Tomuto problému jsem se snažila předejít anonymitou výzkumu. Postup je tak v souladu s etikou výzkumu.

V aplikaci výsledů se ukázalo, že soutěže jsou důležitou složkou odborného výcviku, proto je dobré účast v soutěžích podporovat. Soutěže jsou užitečným motivačním faktorem a umožňují žákům zlepšování znalostí a dovedností a potom prohlubují větší zájem o vybraný obor. Po porovnání všech výsledků lze konstatovat, že motivace žáků pomocí odborných soutěží má smysl pro jejich další profesní dráhu.

Závěr

Bakalářská práce se zabývala tématem, jaký vliv mají odborné soutěže na motivaci, znalosti a dovednosti v odborném výcviku.

V teoretické části bylo pojednáno o výkonové motivaci, popisem účasti v soutěži jako jedné z efektivních metod výuky a vymezení pojmu znalost a dovednost. Byly i stručně popsány gastronomické soutěže na SOŠ a SOU v Poličce, kde probíhal i výzkum.

Praktická část obsahuje informace týkající se realizovaného dotazníkového šetření s cílem odpovědět na výzkumnou otázku, zda u studentů došlo k významnému posunu v položkách spojovaných s motivací k další práci s ohledem na motivační faktory, spojené právě se soutěžemi.

S ohledem na dané výsledky lze považovat za nejdůležitější posun k potřebě získávat praktické informace a nechat se motivovat profesionály daného oboru.

Cíle výzkumu byly naplněny, důležitost pocitu uznání byla ve druhé expozici vyšší dokonce o 28 procent. Hypotézy byly potvrzeny, výrazněji u skupiny soutěžících žáků.

Zjištění jsou v souladu s teoretickou literaturou o odborných soutěžích (Petty, 2013).

Na výzkum by bylo vhodné navázat kvalitativním výzkumem, který by se úžeji zaměřoval na konkrétní motivy žáků odborného výcviku k účasti na odborných soutěžích.

Použitá literatura

ČÁP,J, MAREŠ,J,,: *Psychologie pro učitele*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007. 656 s. ISBN: 978-80-7367-273-7.

FONTANA, David. *Psychologie ve školní praxi*. Vyd. 1. Překlad Karel Balcar. Praha: Portál, 1997, 383 s. ISBN 8071780634.

GILLERNOVÁ, Ilona, Miriam MALOTÍNOVÁ, *Psychologie pro střední školy* Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1996, ISBN 80-04-26651-77.

HARTL, Pavel a Helena HARTLOVÁ. *Psychologický slovník*. Vyd. 2. Praha: Portál, 2009, 774 s. ISBN 9788073675691.

HRABAL, Vladimír, František MAN a Isabella PAVELKOVÁ. *Psychologické otázky motivace ve škole*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, c1989. Knižnice psychologické literatury. ISBN 8004234879.

HRABAL, Vladimír a Isabella PAVELKOVÁ. *Školní výkonová motivace žáků: dotazník pro žáky*. Praha: Národní ústav odborného vzdělávání, 2011, 27 s. Evaluační nástroje. ISBN 978-80-87063-34-7.

HUDEČEK, Jaroslav. *Hodnotové orientace v motivační sféře osobnosti*. Praha: Academia, 1986, 95 s.

HUNTER, Madeline C. *Účinné vyučování v kostce*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999, 101 s. Pedagogická praxe. ISBN 80-7178-220-3.

ZDENĚK KLINGORA, JOSEF VOLNÝ, *Organizace a vedení výuky učňů v praktické přípravě*, Fortuna Praha 1994, ISBN 80-7168-158-X.

KOHOUTEK RUDOLF, *Psychologie osob a zdraví žáka*, Vyd. Brno 2006, ISBN 80-210-4077-7.

LOKŠOVÁ, Irena a Jozef LOKŠA. *Pozornost, motivace, relaxace a tvořivost dětí ve škole*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999, 199 s. Pedagogická praxe. ISBN 80-7178-205-x.

MADSEN, K. *Teorie motivace: srovnávací studie moderních teorií motivace*. 1. vyd. Překlad Eduard Bakalář. Praha: Academia, 1972, 381 s.

NAKONEČNÝ, Milan. *Motivace lidského chování*. Vyd. 1. Praha: Academia, 1996, 270 s. ISBN 80-200-0592-7.

NAKONEČNÝ, Milan. *Lexikon psychologie*. 2., podstatně rozš. vyd. Praha: Vodnář, 2013, 658 s. ISBN 978-80-7439-056-2.

PAVELKOVÁ, Isabella. *Motivace žáků k učení: perspektivy orientace žáků a časový faktor v žákovské motivaci*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2002, 248 s. ISBN 80-7290-092-7.

PETTY, Geoffrey. *Moderní vyučování*. 6., rozš. a přeprac. vyd. Překlad Jiří Foltýn. Praha: Portál, 2013, 562 s. ISBN 978-80-262-0367-4.

PLHÁKOVÁ, Alena. *Učebnice obecné psychologie*. Vyd. 2. Praha: Academia, 2007, 472 s. ISBN 978-82-200

Školní vzdělávací program, Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Polička, Čs. Armády: 148 s.

ŠMAHEL, Ivan. *Psychologie osobnosti pro učitelské obory*. 1. vyd. Praha: SPN, 1983, 203 s.

Internetové zdroje

HRABAL, V. PAVELKOVÁ, J. Školní výkonová motivace žáků, dotazník pro žáky, Národní ústav odborného vzdělávání, Praha 2011. Dostupné na <http://www.nuov.cz/uploads/AE/evaluacni-nastroj/24-skolni-vykonova-motivace-zaku-pdf>.

http://www.nuov.cz/uploads/AE/evaluacni_nastroje/24_Skolni_vykonova_motivace_zaku.pdf

www.iba.muni.cz%29.&sourceid=szn-HP

www.scrigroup.com/limba/ceha-slovaca/30/ 17.4.2015. 14,30h

Seznam příloh

Dotazník A

Dotazník B

Dotazník A

Které položky považujete ve své práci za nejvíc motivující?

V následujících otázkách se pokuste seřadit jednotlivé položky podle důležitosti, kterou jim ve své práci přisuzujete. K položce připište číslo od 1- nejméně důležité atd.

	pořadí
1. zázemí známé školy	
2. seberealizaci	
3. možnost soustavného vzdělávání	
4. peníze či jiné ohodnocení	
5. pružnou pracovní dobu	
6. pocit uznání	
7. kariéru	
8. odpovědnost	
9. výsledky vykonané práce	
10. práci v dobrém kolektivu	

Dotazník B

DOTAZNÍK

V této části dotazníku je uvedeno 25 otázek, které souvisí s pracovním procesem a Vaší prací. Otázky se zaměřují na podmínky a okolnosti, které mohou být při Vaší práci důležité, nebo významné. Jejich důležitost je pro každého jiná, a proto se pokuste vyjádřit svůj pohled.

Prosím, pozorně si přečtěte každou otázku a označte na stupnici 1-5 za jak důležitou ji pro svou práci považujete.

Stupnice hodnocení:

- 1. zcela nedůležité, nezáleží mi na tom**
- 2. velice málo důležité**
- 3. málo důležité**
- 4. důležité**
- 5. velice důležité, hodně mi na tom záleží**

Podmínky a okolnosti Vaší práce	Důležitost				
	1	2	3	4	5
Pro svou práci považují za důležité					
1. dobré vztahy se spolupracovníky na pracovišti	1	2	3	4	5
2. mít možnost spolupracovat s kolegy, spolupracovat na řešení problémů	1	2	3	4	5
3. pracovat v příjemných pracovních podmínkách (čistota, osvětlení, hlučnost)	1	2	3	4	5
4. mít dostatečnou podporu vedení ve vybavení pracoviště (prac.pomůcky, materiál apod.)	1	2	3	4	5
5. být v čas a dostatečně informován o dění ve škole (třídě)	1	2	3	4	5
6. mít možnost v dostatečné míře uplatnit své znalosti a dovednosti, využít svůj potenciál	1	2	3	4	5
7. mít příležitost a podmínky pro vzdělávání v oboru (školení, kurzy, semináře, stáže,...)	1	2	3	4	5
8. připravit se dobře na splnění zadaného úkolu	1	2	3	4	5
9. mít odpovídající odborné a osobnostní předpoklady pro výkon své práce	1	2	3	4	5
10. mít možnost podílet se na prezentaci školy	1	2	3	4	5
11. mít dovednost oslovit druhé lidi a umět s nimi komunikovat	1	2	3	4	5
12. setkávat se a mít možnost poradit se s pracovníky z praxe	1	2	3	4	5
13. mít možnost otevřeně projevit své názory a postoje	1	2	3	4	5
14. být dostatečně ohodnocen za odvedenou práci	1	2	3	4	5
15. plánovat svou kariéru a mít příležitost k profesnímu růstu, služebnímu postupu	1	2	3	4	5
16. samostatně rozhodovat a mít dostatečnou odpovědnost	1	2	3	4	5
17. porovnat své pracovní zkušenosti s jinými pracovníky	1	2	3	4	5
18. aby to, co dělám, bylo přínosem pro školu (třídu)	1	2	3	4	5
19. aby se k ní vedoucí vyjádřil a zhodnotil dosažené výsledky	1	2	3	4	5
20. sdílení společných cílů a hodnot ve škole (skupině)	1	2	3	4	5
21. mít možnost pracovat na zadaných úkolech samostatně	1	2	3	4	5
22. mít zajištěnou kvalifikovanou pomoc od nadřízeného	1	2	3	4	5
23. mít možnost pracovat s odborníky v oboru	1	2	3	4	5
24. realizovat své nápady při řešení úkolů	1	2	3	4	5
25. jistota a dlouhodobá perspektiva práce	1	2	3	4	5